

MAGYAR MERKUR

I 7 8 9-dik esztendőben.

A' Róm. Csász. és Apostf. Kir. Fels. különös engedelmeivel

Szombaton Sz-Mihály-havának 26-dik Napján.

Elegyes tudósítások.

Hiteles tudósításokban jelentetik, hogy a Nagy Vezér az ő 40 vagy 50 ezer emberekből álló seregével *Brailánál* a Dunán általment, és csak 12 mérföldnyire vagyon *Kóburg* Hertzegtől. A Hertzegnek az a szándéka, hogy a Nagy Vezérrel meg-víjjon, és a végett *Repin* Fejedelemmel is közlötte plánumát, mellynek végbe-vitelére egy Orosz segítő sereget is kívánt tőle. De a mint hallatik azt felelte *Repin* Fejedelem, hogy az ő hadaiból nem küldhetne előbb sereget segítségére, míg a *Seraskir Hassan Basa* az ő seregével meg-nem verettetnék és a dolog egy ütközettel el-nem igazittatnék. Azt vélik tehát, hogy *Kóburg* Hertzeg, *Hohenlohe* Fejedelemtől fog segítséget nyerni Erdély országból, hogy

FFFF

a

a Nagy Vezért meg-tzáfolyhassa. — A melly Vezérnek kisebb ütökzetekben szolgált a szerentse, az, ha az ő katonáinak vitézségében bízhatik, nagyobbakat is próbál. Tudjuk pedig, hogy a mit a körülötte lévő Magyar Generálisok és Fő Tisztek a Hertzegnek sülébe sugnak, azt készek is véghez vinni, anyival is inkább bizonyos hogy Hertzeg Kóburg Braillára megy, mint hogy nehéz ágyuk Erdéltől küldetettnek számára, és nemhogy a Repnén Muzka Generálisa segítséget teljeséggel el-tagadna, hanem még mindenfelül a Törökön egyszersmind raita menni és azt Dunán túl el-üzni fognak.

Belgrádnak ostromlataása. Septemb. 15-dikén a mi fajkáink *Visnitzáról Belgrád* felé jöttek-fel, a Törökök a vízi városból ágyukkal kezdetek lövöldözni rájuk. Ezek a hidnak óltalmazására rendeltettek melly a Dunán veretendő vala. Még 15-dikén mindazokat a hegyeket meg-szállittatta a Fő Vezér, mellyekről a Rácz várost körül lehet nézni, itten azonnal két sánczokat hányatott és ágyúkat szegezett-ki rájuk a házoknak fel-gyujtatáa végett. 17-dikén éjtzakán a H. S. V. *Klerfe* Ur azon a tájékon vitte a Dunán-áttal fereget, a hol hajdan *Eugenius* Hertzeg ment volt által. — Septemb. 16-dikán korán reggeltől fogva egész estvélyig ágyuztak a Törökök az erőtségnek külömbféle részeiből. A mieink a *Cziganykát* hóbitzokkal fel-gyujtották, dél után a Konstantzinápolyi hóstát lövettetett, és nem fokára három helyeken kezdett égni. A Törökök keményen ágyúztak, kárt is okoztak nekünk, de estvére meg-szűntek; mivelhogy jó idő volt, az éjtzakán által tüzes golyobifok hányattattak a hóstátokba, és az egész éjtzakán meg-nem szűnt az égés. Az ég meg-veresedet és az egész tájék meg világofttatott tőle. Midőn a hóstátokban felobbanának a lángok, a Törökök iszonyú jajgatásra fa-

fakadtak, de éjjel sem *Hallájok* nem hallatott, sem gyertyáik égni nem láttattak. — 17-dikén megint kezdettek ágyuzni, főképpen a *Dunavitzán* lévő 12 nagy ágyús sántzunkra. De hijában iparkodnak, mert a mieink mélyen bé-áfták immár magokat. A sántzoknak készítettése alkalmatosságával 500 lépésnyire a Konstantzinápolyi kapu előtt, kevés katonáinkat és nap-számofinkat lőtték a Törökök agyon, egynehányot pedig meg-sebefitettek. Sok golyóbisok a sántzok felett a táborunkba repültek, a hol is némelly kárt okoztak, egy feb-gyógyítónak a lábát hordta-el a golyóbis, és a nap-számofoknak egyik kommissáriusát agyon ütötte. Eleinten a Konstantzinápolyi kapu előtt lévő ágyú-hányásból löttek a Törökök, de, hogy itten ki-vettet-tek az ő ágyúik, a kapura szegeztek-fel ágyuikat, de innen is magófsat löttek és táborunkat érték. De a Fő Vezérünk egynehány bombákat és gránátokat vet-tetett oda, mellyre el-hagyták a kaput. 17-dikén éj-jel a *Dunavitzán* futó hid verettetett, és attól fogva futó árok áfatott a Száva tsuttsa felé. — 18-dikán reggelig *Klerf* ferege egészen által jutott Szerviába; a vizi város tüzes golyóbisokkal lővettetett, melly a-zonnal meg-gyúladt; a Konstantzinápolyi hóftát na-gyobb részént hamuvá éggett. A Törökök ezen a na-pon keveset ágyúztak ugyan, de sokkal jobban talál-tak, hogy sem az előtt. Három napoktul fogva az erőségnek két oldalai felől tsupa tüzet meg füstöt láthatni. Bé-kezd tehát tellyesedni, a mit *Ruvroá* Báro mondott, hogy olly tüzellést fog tenni Belgrád körül, a millyen Európában még soha sem láttatott. Már most 26 ágyúzó sántzok vagynak Belgrád körül, és a mint mondják, 53 fog lenni mindenestül. Az egész had négy szegeletekben táborozik, nintsen bé-fintzólva, ki-vévén azt a fereget, melly a Száva vi-

zénél *Dedina* hegye mellet a közöfségnek fenn-tartása végett áll. A Fő Vezér sokszor igen közel nyargal az ágyúzó sántzokhoz, és a körülötte repülő golyó-bifok semmiben sem tévesztik őtet; mellette vannak mindenkor egynehány Inzsener-Tisztek. 16-dikán mindcnik munkásnak és katonának a szélső ágyúzó sántzokban egy mezfzely bort adatott. Egynehány napoktul fogva 50 munkások apró köveket szedegetnek, mellyek osztán jég első módjára fognak Belgrádba repülni. — A Törökök felől azt beszéllek, hogy a tűz óltásra nagyon alkalmasok, mellynél ökor bőrel és vizes pokrótzokkal élnek. — 19-dikén ki-tsaptak a Törökök, 10 embereinket el-ejtették, a Törökökbül 2-en estenek-el. Éjjelre olly hathatósan lövöldöztek a *Dunavitzai* sántzunkra, hogy a munkát félbe kellettett hagyni.

Bánátból iratik, hogy *Lilien* Generális *Musztafa* Agát meg-támodta és *Poretz* szigetjéről el-űzte, mellyet leg-ottan 2 Divizio gyalogsággal meg-szállittatott, a kevély *Musztafának* házat pedig földig le-rontatta.

A' Felséges Császár, a *Jankovits* Grófnak meghalálozáfa által üressé lett Szerem Vármegyének Fő-Ispanyi méltóságát, a *Fiumi* Gubernátornak *Szapary* Grófnak méltóztatott adni.

Frántz ország. — Folytatás.

Azomban pedig a' fentnevezett *Sz. Hürüg* Márki a Rendek' gyülekezetjének illyenképpen irt; „tudva vagyon, hogy a Nemzeti gyülekezetben a Papi Rendnek Deputátusai, a Nemesség, és a harmadik Rendből 120-an meg-egyeztek volna azon, hogy a Királyi Veto-t és minden végzéseket végére hajtsanak, mellyek a megfojtott Aristokratiát ismét helyre állithatnák; ha mind azáltal ollyas valami véghez-vitetődnék, 15-ezer emberek kéizen vólnának a mozdulásra, minden várakot fel-

fel-gyújtani és a Deputatusokkal , mint Hazának áru-
 lóival úgy bánni 's t. a f. " Ezen lével Aug. 31-di
 kén el-olvaftaték a' gyülekezetben. Mindenek egy i-
 deig irtozás és álmétkodás miatt halgatának. *Klermont*
 Gróf annak utánna azt javasolta , hogy a' polgári strá-
 zának Generálisa és *Páris* városának elől-jároja elő-
 hivattasának és meg-kérdettefsenek , ha a' fő város-
 nak tsendefségéért és a' gyülekezetnek batorságáért ke-
 zefek lehetnének é , és ha veszedelem volna a' do-
 logban , a' gyülekezet a' Királynak rá-hagyásával va-
 lámelly tartományban gyúlne-öszve , azomban a' Sz.
Hürüg Márki és annak társai el-fogattasának és az
 ítélő-széknek adattasának-által. Ez eránt fokáig tar-
 tott a' vetélkedés , de végtére meg-egyezének , hogy
 a' dolog nem érdemli-meg , hogy reája figyelmezzenek
 és az okbul semmit sem végeztek. Mindazáltal Sz.
Hürüg Márki el-fogattatott és árestomba tétetett. —
 Sept. 1 napján a' királyi *Veto* eránt való kérdést vet-
 ték-elő ; fokáig szóllottak érette és ellene , és még sem
 végeztenek semmit. Némellyek fontosnak tartották
 lenni a' Királynak a' *Veto* t oda engedni , mivel ösz-
 tán a' leg-hafznofsabb végzések , ha nékie , vagyazon
 ő Ministereinek nem tettzenének , meg-vehetné , és
 az által nagyobb hatalmat nyerhetne hogy sem az e-
 gész nemzet. Mások azt itélték hogy a' nemzetnek
 idvefsége és az ő képét viselőinek batorsága meg-kí-
 vánná , határozatlan *veto*-t adni a' Királynak. Mind
 egyik felekezet az éles elmének , és bírodalmi okof-
 ságnak , a' filozofiának és az ékes szóllásnak fegyveré-
 vel hartzolt a' másik ellen. Végtére egynehányon és
 kiváltképpen *Mirábó Ur* , azt javaslották , hogy *sus-*
penfivum vagy más időre hallasztó *veto* engedtesék.
 Sokan ellenzették , és Sept. 7-dikén semmit sem hatá-
 roztak-meg eránta.

A Császári nevről nevezetű Magyar Húszár - Regimentnek fel-állitásáról való historiája rövideden.

Ezen Magyar Lovas Regimentet állította vala-fel a maga költségén *I. Ferentz Császár* a 7 esztendeig tartott Pruszszus háborunak első esztendejében úgy-mint 1756-dikban, és a maga méltóságának nevről *Császár Regimentjének* nevezé, melly nevét ezen sereg maig is meg-tartja. Kilentz egész esztendőig vala *I. Ferentz Császár* ezen Regimentnek Ura és Feje mig nem 1765-dikben meg-hala és *II-dik József Császár*-ra szálla-által, ki maga helyébe *Generális Almási Ignátz Urat*, ezen Regimentnek hajdoni Obersterés méltóztaték ennek fejévé tenni. Ezen Regimentnek fel-állítása után mindjárt a 2-dik esztendőben *Kollinnál* szálla ezen Húszár Regiment leg-előbb szembe az ellenféggel, és az itt el-esett 11-ezer Pruszszusokon való győzödelemben ő is részes vala, és magát nevezetesen jól viselte. Meg-téven tehát ezen Regiment leg-előbb is *Cseh országban* a maga első próbáját, ment *Szakszoniába* *Generális Gróf Pálffy Rudolf* vezérlése alatt, hól egy magánál kétszerté számosabb Pruszszus Dragonyos sereget meg-vervén, abból mint-egy 400-ig valót el-fogott; mellyen *Ferentz Császár* annyira meg-örvendett, hogy a *Generálist* leg-ottan *Fő Vezér-Hadnagygyá (Feldmarsall-Lieutenant-á)* tette.

Jelen volt ezen sereg *Sléziában* 1757-dikben *Novemb. 22-diken Boroszlónál*, és bé-nyomult vala egész-szen a város' kapujáig, a midőn a *Lotharingiai Hertzeg Károly* ama nagy emlékezetű *Fő Vezér Nádasdyval* együtt a Pruszszusokon győzödelmeskedék.

1759-dikben *Februáriusban* olly dolgot tselekedett ezen betses' Regimentnek 30 emberből álló részetskéje, maga nevének meg-felelni törekedett *Nagy Ferentz Zászlótartó Ur* kormányozása alatt, mellyet fel-

je-

jegyezni Homerus sem tartott volna érdemetlennek pennájára. Mert ítélje-meg bár akárki, mit tégyen 30 emberrel két Pruszszus Granatér kompániára rohanni, azt meg-szalasztani, vágni és Fő Strázsamesterét, egy Hadnagygyal 's 62 köz-embereivel együtt el-fogni 's rabbá tenni! — Ezt tselekedte pedig Nagy Ferentz 30 katonáival együtt Slézia szélén Libaonnál, magának, Regimentjének, sőt egész Nemzetének dicsőségére. — Még a fellyebb ki-tett 1759-dik esztendőben háromszori alkalmatosságot nyújtott az egész Regiment további maga el-híresítésére és hozzája való bizodalmanak öregbítésére. — Ugyan is Mártziusban Sléziának *Gráisenberg* nevezetű helysége alá küldetvén egy Pruszszus gyalog Batalljont talált, mellyet 2 ágyúival együtt mind egy lábíg horogra kerített. — Septemberben 1 Batalljon gyalogságból és 4 Svadron lovasokbul álló Pruszszus fereg *Bisofszerdához* utazván, a nagy feregünk podjászát el-akarta kapni, de mivel ezen Regiment ütöl ment, az ellenség szándékát észre vévén visszafordult, a lovaságot hirtelenséggel el-háritotta, a gyalogságból 300-at levá-gott 's a 2 ágyúját el-vette. — Decemberben *Mázen*hez közzel maga egyes egyedül, 3 sántzot meg-vevett, a benne volt gyalogságot 5 ágyúival el-hozta, melly alkalmatossággal meg-ujtott vitézségéért Fő Hadnagy *Kijs Ferentz Ur* a Trézsia katona rendjének kifsebb kereszttjével meg-tiszteltetett. — 1760-dikban *Keselsdorf* tájékán, Szakszoniában nyári napokban is házok-nál tartózkodott a Regiment, honnan két izben próbálta a Pruszszus Generális *Kleis Ur* 4000-ed magával fel-zavarni, de mind annyiszor vitézséggel visszave-rettetett. 1761-dik esztendőben H. S. V. Lászy Ur vezérlete alatt kereszttül rontott *Berlinen* is, 's a rendszerint való lakozása helyén a nagy *Fridriknek Potz*

da-

dámon. — És ezek valának a többek között a nyomos próbák, mellyekkel *II-dik Jo'sef* édes attyát, általa fel-állított Magyar Lovas Regimentje, mind maga mind egész Nemzetünk felől való jó gondolkozásban meg-erősítette; ezek azok a Magyar vitézség példás remekjei, mellyeket maga *Ferentz Császár Öbersteréhez Almásy Ignátz* Urhoz nem egyszer botsátt tulajdon keze irásában meg-is köszönt.

Mióltától fogva ezen Regiment a *II-dik Jósef Császár* nevével dicsékedik is, minden elő-adódott alkalmatosságokban magát hámulásra méltó vitézséggel viselte. Nevezetesen 1778-dikban olly próbáját adta a maga példás vitézségének Fejedelmünk láttára, melly ezen feregnek örökös dítséretére fog szolgálni. Ugyan is ezen esztendőben a Cseh országi havasok alatt *Lauter vasfzernél*; hol 300 Pruzszus lovasok ezen feregnek 30 legényeit *Bögözi Hadnagy* Urral egy posványos helyen meg-szorítván és körül-vevén maroknyi népünk, sem álló helyének alkalmatlan-voltára, sem az ellenségnek magánál 10-szerte felesebb számára leg-kissebbet is nem ügyelvén, kegyelmet nem koldult; hanem magát mind addig vitézül óltalmazta, mig *Kífs* Kapitány Ur 100 embereivel segítségére nem érkezett; a midőn Magyarjaink magokat öszve-kaptsolván egyesült szívvel 's erővel a prédára áfitózó ellenség hiedelmét nem csak haszontalanná tették, hanem meg is szégyenítették. Mert azt tsak hamar meg-fordították, 's 9-et közölök el-is fogtak: mellyet maga is ő Felfége tsudálva szemlélvén *bravot* kiáltott.

Utóbbi tudósítások. A Serászkir *Abdy* Basa még távol mondatik lenni Belgrádtól. *Miháljovits* az ő szabad feregével előre el-küldtetet a *Vég-Szendrói* hegyekre, a mellyekről meszfél el-láthatni az utat, a mellyen jövendő a Török fereg. *Valdek* Hertzeg is némelly Regimentekkel egynehány mértföldre előre-mozdult.